

A V I Z
asupra inițiativei de revizuire a art.78
din Constituția Republicii Moldova

nr. 1 din 29.04.2010

Monitorul Oficial nr.70-71/11 din 11.05.2010

* * *

În numele Republicii Moldova,

Curtea Constituțională în componența:

Dumitru PULBERE – președinte, judecător-raportor
Alina IANUCENCO – judecător
Victor PUȘCAȘ – judecător
Petru RAILEAN – judecător
Elena SAFALERU – judecător
Valeria ȘTERBEȚ – judecător

grefier – Dina Musteața, cu participarea reprezentantului autorilor sesizării, Serghei Sîrbu, reprezentantului permanent al Guvernului la Curtea Constituțională, Gheorghe Susarenco, în conformitate cu prevederile art.135 alin.(1) lit.c) și art.141 alin.(2) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.c) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.c) și art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară publică sesizarea deputaților în Parlament Vadim Mișin, Marc Tkaciuk, Maria Postoico, Grigore Petrenco, Iurie Muntean, Anatolie Zagorodnii, Oleg Reidman, Vasilii Șova, Igor Dodon, Vladimir Vitiuc, Igor Vreimea, Iurie Stoicov, Anatolie Popușoi, Svetlana Popa, Eugenia Ostapciuc, Vasile Iovv, Victor Mîndru, Ștefan Grigoriev, Tatiana Botnariuc, Inna Șupac, Natalia Vîsotina, Veronica Abramciuc, Aliona Babiuc, Raisa Spinovschi, Elena Bodnarenco, Galina Balmoș, Violeta Ivanov, Alla Mironic, Zinaida Chistruga, Ivan Calin, Ghenadie Morcov, Dmitrii Todoroglo, Oleg Babenco, Oleg Garizan, Irina Vlah, Zinaida Greceanii privind inițiativa de revizuire a art.78 din Constituția Republicii Moldova.

Prin decizia Curții Constituționale din 6 aprilie 2010 sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

Examinînd sesizarea, proiectul de lege constituțională și materialele anexate la dosar, punctele de vedere comunicate de Președintele Republicii Moldova, Guvern, Procuratura Generală, Ministerul Justiției și Centrul pentru Drepturile Omului, audiind informația judecătorului-raportor și argumentele participanților la ședință, Curtea Constituțională

A CONSTATAT:

La 31 martie 2010, în baza art.141 alin.(1) lit.b) din Constituție, un grup de 36 de deputați în Parlament a depus la Curtea Constituțională pentru avizare proiectul de lege constituțională privind revizuirea art.78 din Constituția Republicii Moldova.

Proiectul de lege constituțională stipulează următoarele:

Art.I. Articolul 78 din Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994 (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr.1*), cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:

“Articolul 78

Alegerea Președintelui

(1) Președintele Republicii Moldova este ales de Parlament prin vot secret.

(2) Poate fi ales Președinte al Republicii Moldova cetățeanul cu drept de vot care are 40 de ani împliniți, a locuit sau locuiește permanent pe teritoriul Republicii Moldova nu mai puțin de 10 ani și posedă limba de stat.

(3) Președintele Republicii Moldova este ales în bază de alternativă.

(4) Este ales candidatul care a obținut 61 de voturi din numărul deputaților aleși. Dacă nici un candidat nu a întrunit numărul necesar de voturi, în decurs de 5 zile lucrătoare se organizează al doilea tur

de scrutin. În cel de-al doilea tur se consideră ales candidatul care a întrunit 57 de voturi din numărul deputaților aleși.

Dacă în cel de-al doilea tur nici unul din candidați nu a întrunit numărul necesar de voturi, în decurs de 5 zile lucrătoare se organizează al treilea tur de scrutin între primii doi candidați stabiliți în ordinea numărului descrescător de voturi obținute în turul doi. În cel de-al treilea tur se consideră ales candidatul care a întrunit cel puțin votul majorității deputaților aleși.

(5) Dacă și după al treilea tur Președintele Republicii Moldova nu va fi ales, în termen de 10 zile lucrătoare, Președintele în exercițiu dizolvă Parlamentul și stabilește data alegerilor în noul Parlament. Alegerile anticipate vor avea loc în termen de 60 de zile de la data dizolvării Parlamentului.

(6) Procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova este stabilită prin lege organică.”

Art.II. Dispozițiile articolului 78 din Constituție, în redacția art.1 din prezenta lege, vor intra în vigoare după dizolvarea Parlamentului, ales la 29 iulie 2009.

În sesizare se remarcă oportunitatea modificării art.78 din Constituție. Potrivit grupului de deputați, inițiativa lor urmărește optimizarea procedurii de alegere a Președintelui Republicii Moldova și evitarea unui blocaj instituțional.

Având competența de a se pronunța asupra inițiativelor de revizuire a Legii Supreme, Curtea Constituțională reține următoarele.

Potrivit art.141 alin.(1) lit.b) din Constituție, revizuirea Constituției poate fi inițiată de un număr de cel puțin o treime de deputați în Parlament. Având în vedere că Parlamentul, conform art.60 alin.(2) din Constituție, este format din 101 de deputați, iar inițiativa de revizuire a Constituției provine de la 36 de deputați în Parlament, Curtea Constituțională reține că aceasta întrunește condiția impusă de norma constituțională precitată.

Curtea subliniază că proiectul de lege nu depășește limitele de revizuire a Constituției, prevăzute de art.142 din Constituție. Proiectul de lege corespunde dispozițiilor constituționale privind caracterul suveran, independent și unitar al Republicii Moldova, care pot fi revizuite numai cu aprobarea lor prin referendum, cu votul majorității cetățenilor înscrși în listele electorale, precum și celor privind inadmisibilitatea suprimării drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.

Cu referire la proiectul de lege constituțională Curtea Constituțională observă următoarele.

Prevederea alin.(3) art.78 referitoare la alegerea Președintelui țării în bază de alternativă nu poate fi acceptată.

În opinia Curții, această prevedere a proiectului de lege lezează dreptul deputaților la exprimarea liberă a opiniilor. Obligativitatea desfășurării alegerilor șefului statului cu cel puțin doi candidați pot determina deputații să acționeze împotriva voinței lor și să propună un candidat pentru care nu doresc să voteze.

Alegerile pentru o funcție de demnitate publică nu impun neapărat înaintarea unei candidaturi de alternativă. Art.64 din Constituție, care stipulează organizarea internă a Parlamentului, nu conține specificarea că Președintele Parlamentului este ales în cazul înaintării mai multor candidați.

Curtea Constituțională consideră că, în baza proiectului de lege constituțională depus spre avizare, alegerea șefului statului poate avea loc și în cazul în care pentru această funcție candidează o singură persoană (Hotărârea Curții Constituționale nr.20 din 27 noiembrie 2009 pentru revizuirea Avizului Curții Constituționale nr.4 din 26.12.2000 “Privind constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului”)¹.

¹ M.O., 2009, nr.174-176, art.23

De asemenea, Curtea Constituțională consideră necesară excluderea din proiectul de lege a prevederilor alin.(5). Or, revizuirea art.78 din Constituție, după cum rezultă din nota informativă la proiectul de lege, are scopul de a evita dizolvarea Parlamentului, care reprezintă o sancțiune constituțională. În opinia Curții Constituționale, dizolvarea Parlamentului și desfășurarea alegerilor repetate la intervale scurte de timp constituie factori care destabilizează situația politică și perturbă activitatea legislativului, creează dificultăți în realizarea dialogului politic.

Curtea apreciază ca fiind exagerate dispozițiile art.II din proiectul de lege. Ținând cont de prevederile art.143 alin.(1) și art.76 din Constituție, intrarea în vigoare a unei legi constituționale nu poate fi condiționată de anumite circumstanțe, care vor avea loc.

Pentru considerentele expuse, conducându-se după prevederile art.135 alin.(1) lit.c), art.141 alin.(2) din Constituție, art.26 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.61 alin.(1) și art.63 lit.a) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională adoptă în unanimitate următorul

AVIZ:

1. Inițiativa de revizuire a Constituției provenind de la 36 de deputați în Parlament este conformă prevederilor art.141 alin.(1) lit.b) din Constituție.

2. Proiectul de lege constituțională privind revizuirea art.78 din Constituție nu contravine dispozițiilor constituționale ale art.142 alin.(2) și poate fi înaintat spre examinare Parlamentului, care va lua în considerare enunțurile expuse în partea descriptivă a prezentului aviz.

3. Prezentul aviz este definitiv, nu poate fi supus nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE Dumitru PULBERE

Chișinău, 29 aprilie 2010.

Nr.1.